

Nr. 15716

Agressieprotocol politieke ambtsdragers gemeente Oldebroek

Dit protocol in het kader van Veilige Publieke Taak(uitoefening; VPT) ziet op de raadsleden, commissieleden (niet-raadsleden), wethouders en burgemeester van de gemeente Oldebroek, samengevat in dit protocol onder de noemer 'politieke ambtsdragers'. Het protocol is bedoeld voor situaties waarin zij persoonlijk in aanraking zijn gekomen met vormen van grensoverschrijdend gedrag en agressie in en als gevolg van de uitoefening van hun publieke taak. De reikwijdte van het protocol betreft met name het gemeentelijke handelen in geval van agressie of wat daarop lijkt, ook wel grensoverschrijdend gedrag genoemd.

1. Inleiding

Voor politieke ambtsdragers is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan, het politieke debat vrij kunnen voeren, publieke taken vrij van dwang en drang kunnen uitoefenen en dat besluiten zonder druk kunnen worden genomen. Maar politieke ambtsdragers kunnen in relatie tot de uitvoering van hun publieke taak worden geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag van burgers, individueel of in een of andere collectieve vorm. Niet alle burgers kunnen hun frustraties over beleid en standpunten die hen niet bevallen even goed verwerken. Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag zijn belediging, bedreiging (persoonlijk of ook naar de familie toe), belaging, stalken, fysiek geweld of vernieling. Behalve het hebben van effecten op de politieke ambtsdrager kan grensoverschrijdend gedrag door die effecten ook de besluitvorming beïnvloeden. Dat raakt dan aan de integriteit en betrouwbaarheid van het lokale bestuur en is in zo'n situatie ondermijnend voor de democratie.

Uitgangspunt van dit protocol is dat agressie, geweld, bedreiging en intimidatie (verbaal & fysiek) tegen politieke ambtsdragers nooit acceptabel is en grensoverschrijdend gedrag een vervolgaanpak krijgt. Dit protocol maakt hiervan een vertaling en benoemt de rollen en de stappen die worden gezet in voorkomende gevallen. Er is voor gekozen de te nemen stappen niet bij de betrokken politieke ambtsdrager te laten maar het mogelijk te maken dit over te laten nemen door de gemeente. Door een eenduidige reactie op grensoverschrijdend gedrag wordt een krachtig signaal afgegeven. Met instemming en medewerking van de betrokkene, wordt altijd aangifte of melding gedaan, zeker wanneer er strafbare feiten worden vastgesteld.

De communicatie over een voorval of een aangifte is altijd in overleg met betrokkene(n). Een eventueel statement van raad en/of college over de ontoelaatbaarheid van een voorval kan worden overwogen.

Voor afscherming van persoonsgegevens wordt gezorgd, de privacy is nadrukkelijk gewaarborgd. Door deze werkwijze wordt de betreffende politieke ambtsdrager in de luwte gehouden terwijl deze toch kan blijven functioneren.

2. Basisafspraken

De basisafpraak is dat de individuele politieke ambtsdrager grensoverschrijdend gedrag vanwege zijn of haar functie altijd intern meldt en dat vervolgens, in overleg, de vastgelegde handelswijze in dit protocol wordt gevolgd. De afspraken zijn erop gericht om een heldere en transparante lijn te volgen zodra er sprake is van grensoverschrijdend gedrag tegen politieke ambtsdragers,. De politieke ambtsdrager staat er niet alleen voor.

Samengevat is de basislijn: intern melden – beoordelen of er sprake is van emotioneel handelen of grensoverschrijdend / agressief gedrag – bij grensoverschrijdend / agressief gedrag maatregel nemen en/of melding dan wel aangifte doen bij de politie.

Zie voor algemene informatie ook op www.weerbaar-bestuur.nl.

3. Emotie of grensoverschrijdend?

Onder emotioneel gedrag wordt verstaan dat een burger op een emotionele manier begrip vraagt voor zijn persoonlijke situatie, kritiek geeft op de regels of op het beleid van de gemeente, of bijvoorbeeld boos is over een beslissing van de gemeente. Emotioneel gedrag is van korte duur en laat zich corrigeren. Voor dergelijk gedrag kan (enig) begrip worden getoond. Emotioneel gedrag is niet verboden, boosheid is niet grensoverschrijdend en is geen agressie.

Grensoverschrijdend is aanhoudend emotioneel gedrag, aanhoudende boosheid of het aanhoudend uiten van beledigingen en gedrag dat, nadat de burger erop is aangesproken, niet verandert of juist verergert.

Grensoverschrijdend gedrag waaronder agressie is gericht op:

- het veroorzaken van onbehagen, bijvoorbeeld door belediging, bedreigingen, intimidaties;
- het verstoren van de orde of het op ontoelaatbare wijze beïnvloeden van de taakuitoefening;
- het veroorzaken van pijn, letsel of schade.

Onder agressie wordt in navolging van de zogenaamde Eenduidige Landelijke Afspraken verstaan: lichamelijke en verbale agressie, belaging, intimidatie en bedreiging gepleegd in of door omstandigheden die verband houden met de uitvoering van de publieke taak. Dit kan gepaard gaan met beschadiging van goederen. Onder agressie wordt in dit protocol ook verstaan ieder gebruik van geweld.

Voorbeelden van agressie zijn:

Schriftelijke agressie

Het schriftelijk doen van aantijgingen / bedreigingen. Hieronder valt ook schriftelijke agressie via e-mail, sociale media, websites enz.

Verbale agressie

Zowel van persoon naar persoon als telefonisch, zoals uitschelden, beledigende en/of discriminerende opmerkingen etc.

Dreigen met geweld/intimidatie

Hieronder vallen onder meer het bedreigen (ook van de persoonlijke omgeving), chanteren of onder druk zetten en stalken.

Fysieke agressie

Escalatie van agressie die zich uit in geweld tegen voorwerpen dan wel personen in welke vorm dan ook.

Agressie via sociale media, internet

E-mail, sociale media en internet bieden legio kansen voor het (anoniem) uiten van agressie. Het bijzondere van internet en sociale media is, dat de drempel om forse uitlatingen te doen lager is dan in het dagelijkse leven doordat allerlei remmende factoren en correctiemechanismen ontbreken. Daaruit zou afgeleid kunnen worden dat zulke, min of meer ongerichte, agressieve uitingen minder serieus genomen kunnen worden. Echter, de impact op het persoonlijke leven en handelen als politiek ambtsdrager kan onverminderd groot zijn.

Het is voor politieke ambtsdragers te allen tijde belangrijk zich bewust te zijn van de consequenties van handelingen online. Het debat op internet is een verlengstuk van het politieke debat in de

raadzaal en in de fysieke omgeving. Regels en omgangsvormen die daar gelden, zijn ook van toepassing in de virtuele wereld.

Het gedrag kan ook worden geclassificeerd volgens het ABCD-model:

A-gedrag: zeuren, begrip vragen, om een uitzondering vragen = tot op zekere hoogte acceptabel

B-gedrag: kritiek op de regels, organisatie, beleid = tot op zekere hoogte acceptabel

C-gedrag: schelden, treiteren/pesten, vernederen, schreeuwen, beledigen, vals beschuldigen = agressie: niet acceptabel, begrenzen en melden

D-gedrag: fysiek geweld, dreigen met geweld (verbaal/schriftelijk) of intimidatie = agressie: niet acceptabel, contact direct verbreken en melden.

Voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag dat strafbaar kan zijn:

- beledigingen, (doods)bedreigingen uiten
- bedreiging met represailles, bedreigen (van familieleden) en uitvoeren van dreigementen
- schoppen, spugen en andere fysieke agressie
- letsel toebrengen of materiële schade veroorzaken en gedrag dat anderen in gevaar brengt
- achtervolgen, opbellen, e-mailen, laster, smaad, toezenden van cadeaus (belaging/stalking).

4. Intern melden van grensoverschrijdend gedrag

Alle gevallen van grensoverschrijdend gedrag worden intern gemeld. Ook als er twijfel is of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag.

- Raadsleden en commissieleden (niet-raadsleden) melden incidenten bij de burgemeester of de griffier. De griffier en de burgemeester informeren elkaar over de melding.
- Wethouders melden incidenten bij de burgemeester of de gemeentesecretaris. De gemeentesecretaris en de burgemeester informeren elkaar over de melding.
- De burgemeester meldt een incident bij de gemeentesecretaris, en de griffier wordt hiervan op de hoogte gebracht.

Meldingen worden door de griffier respectievelijk de gemeentesecretaris geregistreerd in het systeem Gemeentelijke Incidenten Registratie, zodanig dat de privacy gewaarborgd is. De griffier respectievelijk de gemeentesecretaris bepalen wie toegang heeft tot de vastgelegde informatie met betrekking tot de meldingen.

Grensoverschrijdend gedrag kan strafbaar zijn. Het is van groot belang dat van mogelijk strafbaar gedrag zo snel mogelijk aangifte wordt gedaan of een klacht wordt ingediend. Is er sprake van belaging, dan geldt er namelijk een termijn van drie maanden waarbinnen een klacht ingediend moet zijn.

Ook wanneer grensoverschrijdend gedrag niet strafbaar is, is melden zinvol. Het melden van incidenten geeft inzicht in de aard, de vorm en mogelijke toename of afname van incidenten binnen de gemeente en is de basis voor de te nemen (preventieve) maatregelen. Het registreren van incidenten is ook belangrijk voor het, mogelijk later, aangifte doen bij de politie en voor het verhalen van eventuele schade.

5. De handelingsprocedure tijdens een incident in het gemeentehuis

- Tijdens openingsuren van en openbare vergaderavonden in het gemeentehuis:
Als in een gesprek sprake is van grensoverschrijdend gedrag, wordt het gesprek (gemotiveerd) beëindigd. De politieke ambtsdrager verzoekt/sommeert de burger het pand te verlaten. Indien

deze dat weigert, verlaat de politieke ambtsdrager de gespreksruimte en informeert de bode/ andere aanwezigen over de ontstane situatie. Afhankelijk van de situatie zal de bode optreden dan wel de politie inschakelen.

Bij groot en acuut gevaar 112 (politie) bellen.

Zolang de dreiging duurt en de bedreigde niet weg kan komen, staat de eigen veiligheid van de bedreigde voorop. De bedreigde geeft de bedreiger zijn zin en laat dit uit houding en gedrag blijken. De bedreigde probeert kalm te blijven en de bedreiger niet te provoceren (met woorden of een onverwachte beweging of iets dergelijks).

- Buiten kantoortijden of op andere locaties:
Het gesprek (gemotiveerd) beëindigen, de ruimte verlaten en afhankelijk van het voorval of de situatie 112 (politie) bellen en naderhand het incident intern melden.
- Ordeverstoring tijdens een raads-of commissievergadering:
 - Bij ernstige ordeverstoring van een vergadering – nadat gevraagd is om er mee te stoppen – schorst de voorzitter de vergadering en verzoekt degene(n) die de orde verstoort/verstoren de ruimte te verlaten.
 - Bij weigering zal de voorzitter dit nog tweemaal doen (na drie vorderingen is er sprake van lokaalvredebreuk).
 - De politie wordt gebeld. De aanwezigen passen geen fysieke maatregelen toe om personen uit de ruimte of het gebouw te verwijderen maar laten dit over aan de politie.
 - Alleen bij fysieke agressie naar een deelnemer of bezoeker van een vergadering is het toegestaan fysieke maatregelen toe te passen om de persoon in kwestie te ontzetten en/of te beschermen.
 - Tijdens een ernstige ordeverstoring wordt de livestream van de vergadering stopgezet.
 - De raads- en commissieleden gaan naar de bestuursvleugel, onder begeleiding van de bode of griffier (indien deze verplaatsing verantwoord is).
 - De voorzitter besluit in samenspraak met de griffier tot het doen van aangifte van de ordeverstoring.

P.S. Het verdient aanbeveling om in geval van vergaderingen of andere bijeenkomsten waaraan politieke ambtsdragers deelnemen en die voorzienbaar een mogelijk verhoogd veiligheidsrisico met zich meedragen, vooraf dat risico in te schatten als gemeente en zo nodig preventieve maatregelen te nemen, al of niet in overleg met de politie.

6. Maatregelen

Na een melding wordt door burgemeester secretaris en/of griffier besproken welke maatregelen tegen de veroorzaker worden genomen. Wanneer nodig kan ondersteuning worden ingeroepen van cluster P&O, beleidsmedewerker openbare orde en veiligheid en juridische beleidsmedewerker.

Al naar gelang de ernst van het grensoverschrijdend gedrag kan de gemeente:

- de persoon verwijderen uit een gebouw/van een terrein;
- de persoon mondeling of schriftelijk waarschuwen, of de communicatie met de persoon beëindigen;
- de persoon oproepen voor een stopgesprek met een daartoe aangewezen vertegenwoordiger van de gemeente;
- (tijdelijk) de dienstverlening beperken of (tijdelijk) de toegang ontzeggen tot de gemeentelijke gebouwen.

Uitgelegd wordt dat de dader een grens heeft overschreden en dat dit niet wordt getolereerd.

Politieke ambtsdragers zijn altijd bevoegd een burger te verzoeken en/of op te dragen een gebouw te verlaten en, na drie keer herhaling en bij aanhoudende weigering van de burger, de politie te bellen. Er is dan sprake van huis-/lokaalvredebreuk, een strafbaar feit.

De schriftelijke ontzegging voor een bepaalde tijd is een besluit van de burgemeester. Als hier geen gevolg aan wordt gegeven, wordt de politie direct in kennis gesteld en is er sprake van een strafbaar feit (huis- of lokaalvredebreuk), waarvan aangifte zal volgen. Verdergaande mogelijkheden zijn een contact- of gebiedsverbod.

Verder:

- voorval melden* bij de politie (als het gedrag niet strafbaar is of lijkt maar wel als grensoverschrijdend wordt gezien of ervaren, kan melding worden gedaan bij de politie zodat het incident in ieder geval bekend is bij de politie). Hierbij moet worden genoemd dat het om een VPT-melding gaat;
- aangifte doen** bij de politie;
- andere maatregelen treffen, al naar gelang de omstandigheden en afhankelijk van de aard in overleg met de politie (risicoanalyse).

Maatregelen kunnen worden toegepast na iedere melding. Ook als wordt besloten dat van een incident een VPT-melding of aangifte wordt gedaan bij de politie**. De maatregelen die door de gemeente worden genomen jegens de veroorzaker worden zo mogelijk meteen bij het doen van aangifte of bij de melding aan de politie doorgegeven en anders zo spoedig mogelijk na het nemen van deze maatregelen.

* In overleg met betrokken politieke ambtsdrager door de gerechtigd vertegenwoordiger van de gemeente.

** Als er sprake is van strafbare feiten doet, met instemming van de betrokken politieke ambtsdrager, de gerechtigd vertegenwoordiger van de gemeente daarvan aangifte, waarbij materiële en immateriële schade altijd wordt verhaald als de dader bekend is.

N.B. Betreft het belaging, dan dient de betrokken politieke ambtsdrager zelf, binnen drie maanden, een klacht in. De griffier respectievelijk de gemeentesecretaris, dan wel de burgemeester of beleidsmedewerker OOV ondersteunt de betrokken politieke ambtsdrager hierbij.

De betrokken politieke ambtsdrager wordt juridisch als benadeelde beschouwd en verleent als benadeelde volledige medewerking aan het politieonderzoek.

De burgemeester informeert, waar dat passend is, Openbaar Ministerie en politie, en bespreekt incidenten in het overleg binnen die driehoek.

De Arbeidsinspectie wordt binnen 24 uur gewaarschuwd door de burgemeester, secretaris of griffier wanneer sprake is van een ernstig incident waarbij een politieke ambtsdrager lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, in het ziekenhuis moet worden opgenomen, blijvende schade overhoudt aan de gezondheid of overlijdt aan de gevolgen.

7. Externe ondersteuning; nazorg; schade

Het (landelijke) Ondersteuningsteam Weerbaar Bestuur helpt politieke ambtsdragers als zich vormen van grensoverschrijdend gedrag voordoen, vanwege de impact die dat kan hebben op de betrokkenen zelf, maar ook op de familie. Bedreiging en intimidatie laat niemand onberoerd.

Dergelijk gedrag tast, vaak onbewust, ook de manier aan waarop beslissingen in het werk tot stand komen. Onzekerheid over eventuele gevolgen maakt het soms lastig om de situatie met anderen te bespreken. Een ongewenst isolement kan het gevolg zijn.

Er kan contact opgenomen worden met het ondersteuningsteam, telefonisch of per e-mail. Zie daarvoor de website, ook voor meer informatie: www.weerbaar-bestuur.nl.

Tevens bieden de beroepsverenigingen van politieke ambtsdragers mogelijkheden om advies in te winnen of een voorval te bespreken.

Nazorg is belangrijk, de politieke ambtsdragers – en indien nodig ook de directe familieleden en collega's – kunnen er vanuit gaan dat ze ondersteund worden na het incident van agressie en geweld. De burgemeester of gemeentesecretaris vangt de wethouder op, de burgemeester of griffier de raadsleden en raadscommissieleden. De burgemeester en griffier respectievelijk de gemeentesecretaris organiseren de benodigde hulp. Zij kunnen daarbij deskundigen inschakelen, intern en/of extern.

Voor acute gespecialiseerde psychosociale ondersteuning kan 24/7 een beroep worden gedaan op het Instituut voor Psychotrauma. Zie daarvoor op www.weerbaar-bestuur.nl, onder 'Partners' – Instituut voor Psychotrauma (ARQ IVP).

Het kan zijn dat er schade is geleden door de gemeente zelf, aan persoonlijke eigendommen van de betrokken politieke ambtsdrager of dat er aanvullende kosten moeten worden gemaakt (bijvoorbeeld medische). Los van de vraag of de gemeente of de betrokken politieke ambtsdrager verzekerd is voor de schade, is het uitgangspunt dat schade zoveel mogelijk wordt verhaald op de veroorzaker, zo nodig door het zich voegen in een strafzaak. Via de secretaris respectievelijk de griffier kan hierover informatie en gemeentelijke ondersteuning verkregen worden.

Politieke ambtsdragers zijn meeverzekerd in de molestverzekering van de gemeente Oldebroek. Voordat er een beroep op deze verzekering kan worden gedaan moet een eventuele claim eerst bij de eigen verzekeraar neergelegd worden. Als daar geen verhaal mogelijk is dan kan de molestverzekering worden aangesproken.

Als het nodig lijkt een advocaat in te schakelen om schade te verhalen of om een maatregel bij de rechtbank te verzoeken, dient dit bij de secretaris respectievelijk griffier gemeld te worden. Deze legt dit voor aan de juridische beleidsmedewerker of brengt de betrokkene met een juridische beleidsmedewerker in contact. Er volgt dan een advies over de betreffende claim of vordering en het inschakelen van een advocaat. Naar aanleiding van een concreet verzoek en het advies ter zake kan besloten worden dat de advocaatkosten naar redelijkheid en billijkheid door de gemeente betaald worden.

8. Communicatie

De burgemeester is ten overstaan van de gemeenteraad (al dan niet vertrouwelijk) woordvoerder als het gaat om ernstige bedreiging van een of meer politieke ambtsdragers. De burgemeester kan zich desgewenst laten bijstaan door de gebiedsofficier van Justitie. Als de burgemeester direct betrokken is, wordt in overleg met de burgemeester, de locoburgemeester en eventueel de Commissaris van de Koning de handelwijze bepaald. Andere politieke ambtsdragers worden met instemming van het slachtoffer op de hoogte gebracht. Vertrouwelijkheid wordt daarbij altijd in acht genomen.

Als er een strafrechtelijk onderzoek is gestart, wordt hierover gecommuniceerd door het Openbaar Ministerie. Communicatie en contacten met de pers worden overgelaten aan het OM in samenspraak

met de burgemeester en politie. De communicatieadviseur van de gemeente stemt, over een eventuele communicatieboodschap bij een ernstige (be)dreiging, altijd af met de afdeling voorlichting van het OM. Getroffen politionele maatregelen in de publieke ruimte worden nooit naar de pers gecommuniceerd. Afspraken over woordvoering worden altijd in acht genomen.

De burgemeester en de griffier informeren de raad en het college over de procesmatige voortgang van een aangifte en het verloop van het onderzoek.

Bij een incident gerelateerd aan een lokale politieke ambtsdrager kan een gezamenlijke reactie van gemeenteraad en college geïnitieerd en overwogen worden om publiekelijk, eensgezind, duidelijk en krachtig te kunnen reageren tegen de agressie; ongeacht de aanleiding daartoe.

Vastgesteld door het college en de burgemeester op 2 april 2024.

Vastgesteld door de gemeenteraad op 30 mei 2024.